

YABANCI DİL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENMEYİ KOLAYLAŞTIRICILIĞI

Zeki KAYA

G.Ü., Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi - ANKARA

ÖZET

Bu bildiriye, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığıyla ilgili genel bir görüş kazandırmak ve dikkatleri yabancı dil öğretimi ile yabancı dil öğretmenlerinin niteliğini geliştirmeye yönelik önlemlere çevirebilmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmaya yer verilmektedir.

Betimsel nitelikli araştırmanın çalışma grubu araştırmacının bilgisi ve etkisi dışında seçilmiş olan 262 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin hangi yeterlik düzeyinde öğrenmeyi kolaylaştırıcı olduklarına ve öğrenmeyi kolaylaştırıcılığın kişisel özelliklere göre değişip değişmediğine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bildiride, araştırma bulgularına dayalı olarak sonuca varılmakta ve öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğretmeni, öğrenmenin kolaylaştırılması.

ABSTRACT

This paper covers a research that was conducted in order to give an overview about the facilitation of learning by foreign language teachers, and to draw the attention to the measures aiming at improving the quality of foreign language education and foreign language teachers.

The study group of the research, which has a descriptive nature, consisted of 262 students, who were selected without the information and influence of the researcher.

During the research, findings related with the level of facilitation of learning by teachers and whether facilitation of learning depends on personal characteristics, were obtained. In this paper, a conclusion is made and recommendations are made depending on the findings of the research.

Key Words: Foreign language education, foreign language teacher, facilitation of learning.

GİRİŞ

Yabancı dil öğrenme gereksinimi, toplumlar arası ilişkilerin yoğunluk kazanması ve kitle iletişim araçlarının gelişmesine paralel olarak artış göstermekte ve dün olduğu gibi bugün de güncelliğini korumaktadır. Yabancı dil bilmenin gerekli olduğunun bilincine varan pek çok gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke, eğitim programlarında yabancı dil derslerine yer vererek vatandaşlarının en azından bir yabancı dili öğrenebilmeleri için her türlü maddi ve manevi destek sağlama çabası içine girmektedir (Yaşar, 1993, s.2). Türkiye’de de, yabancı dil bilmenin önemi, kamuoyu ve devlet tarafından öteden beri benimsenmekte olup, yabancı dil öğretimini geliştirme konusunda geniş kapsamlı çabalar gösterilmektedir. Bu çabalar kapsamında yabancı dil öğretimi politikası değiştirilmekte ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Ne var ki, uygulanan yabancı dil öğretim politikası, genelde olumlu sonuçlara ulaşmamaktadır. Diğer bir deyişle Türkiye’deki yabancı dil ağırlıklı liseler, Anadolu liseleri ile süper liseler dışındaki bir çok devlet okulunda yabancı dil öğretilmemekte ve yabancı dil öğretimi için ayrılan süre, enerji ve para boşa gitmektedir.

Yabancı dil öğretiminde niteliğin yükseltilmesi büyük ölçüde ve öncelikle öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesine bağlıdır. Çünkü, öğrencilerin nitelikleri ile öğretmenin niteliklerini özdeş olarak kabul edilmektedir (Varış, 1973, s.51). Bu durum öğretmenlerin gerek kendi dalında, gerekse genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi yönlerinden iyi yetişmiş olmalarını gerektirmektedir. Öğretmenler, sınıf ortamında bir yandan öğrencilerini gerekli bilgi ve becerilerle donatmaya çalışırken, diğer yandan da tutumları, davranışları, gereksinimleri, değerleri vb. ile onları etkilemektedirler.

Öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerine karşı olan davranışlarını çeşitli şekilde tanımlayıp gruplamaktadırlar. Öğrenciler tarafından öğretmenler, farklı olarak gruplandırılrsa da, daha çok demokratik-birleştirici öğretmen ve otokratik-hükmedici öğretmen olmak üzere iki gruba ayrılmaktadırlar. Demokratik öğretmenler, öğrencide sevgi, saygı ve yaklaşma yaratırken otokratik öğretmenler ise endişe, korku ve uzaklaşma yaratırlar (Küçükahmet, 1993). Şüphesiz ki, iyi bir yabancı dil öğretmeni, demokratik olmalıdır. Demokratik öğretmen, öğrencilerin yabancı dil öğrenimini olabildiğince kolaylaştırır ve onları seçmiş oldukları amaca en kısa yoldan ulaştıracak her türlü destek ve yardımı sağlar. Ayrıca, demokratik öğretmenler, öğrencilerinin toplu ya da bireysel gereksinimlerini giderecek bir tutum içinde olur, insancıl bir yaklaşımla öğrencilerinin her biriyle kendisi arasında sürekli bir bildirişim ağı örür, azalma eğilimi gösteren öğrenci istek ve ilgilerini canlandırır. Demokratik öğretmenlerin bu özellikleri, özellikle son yıllarda öğretimi değil öğrenmenin kolaylaştırılmasını ön plana çıkaran öğretmenlerin özellikleriyle bazı yönlerden benzerlik göstermektedir. Öğrenmeyi kolaylaştırmanın özünü, öğretmenin öğrencilere karşı tutumları oluşturmaktadır. Bu tutumlar; kendisi olma, ödüllendirme, kabullenme, inanma ve duygulara katılarak anlamadır.

Kendisi Olma: Öğretmen, kendisi olduğunda öğrenen ile yapmacık tutumlar takınmadan ilişkiye girdiğinde öğretimde çok daha fazla etkili olabilmektedir. Böylece, öğrenmeyi kolaylaştırmanın duyguları, elde edilebilecek, varlığından haberdar olunabilecek, başkalarınınkini ile bütünleşebilecek ve uygun zamanlarda dile getirilebilecek duygular olmaktadır. Bu demektir ki, öğrenmeyi kolaylaştırın, öğrenciyi karşısına alıp doğrudan kişisel ilişkiye girmelidir. Öğrenmeyi kolaylaştırın öğretmen de, diğer insanlar gibi, gayretli olabilir, heyecanlı olabilir, öğrenciyle ilgilenebilir, öğrenciye kızabilir, duygusal olabilir ve duygularını başkalarıyla paylaşabilir. Çünkü o, bu duyguları kendisinin duyguları olarak görür ve onları öğrencilere zorla kabul ettirmeye gerek duymaz. Öğrenmeyi kolaylaştırın öğretmen, öğrencinin ürününün iyi ya da kötü olduğunu tarafsız olarak belirler ve o da, ürünü beğenip beğenmeme hakkına sahiptir. O, ürün için yalnızca içinde var olan kendi düşüncelerini ifade edebilir. Böylece o, öğrencilerin gözünde diğerleri gibi bir kişidir, ne eğitim programı gereği ortaya çıkmış, ne de bir nesilden diğerine bilgi aktaran steril bir varlıktır (Rogers, 1969).

Öğretmenin, her zaman kendisi olmasının kolay olmadığını ve gerçek olmanın hemen başarılamayacağını da belirtmek gerekir. Ancak, bu durumun öğrenmeyi kolaylaştırın öğretmen olmak isteyen birisi için aşılamayacak bir engel oluşturmadığı da su götürmez bir gerçektir. Bu şekilde bir riske girmek, zaman zaman itici olmakla birlikte, öğretmene çok şey kazandırabilmektedir. Hepsinden önemlisi, öğretmen öğrenci ilişkisini daha insancıl hale gelmektedir. Böyle bir ilişki ise, öğrenci açısından bir taraftan algılama, diğer taraftan anlayış değişikliği, öğretmen açısından da öğretmenlik tahtından inme ve yardımsever bir öğrenci olma anlamına gelmektedir.

Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma: Öğretmenin, ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna sahip olması, öğrencinin duygularını, düşüncelerini ve kişiliğini ödüllendirmesi anlamına geldiği gibi, öğrencinin diğer kişi olarak kabulü anlamına da gelmektedir. Diğer bir deyişle, bu tutuma sahip olan öğretmen, öğrencinin başarılı olduğu zaman doyumunu kabul ettiği gibi, karşılaştığı yeni bir sorunla ilgili korku ve kuşkusunu da kabul eder. Burada önemli olan, öğrencilerin çeşitli duygular içinde ve mükemmel olmayan kişiler olarak görülmesidir. Böyle olunca öğrenciler, kendilerinin önemsendiğini

hissedebilmekte ve kişiliklerini ortaya koymaya çalışabilmektedirler (Açıkgöz-Ün, 1996). Öyleyse, öğretmen, öğrencinin hedeflerine ulaşmak için gösterdiği çabalarındaki disiplini kabul ettiği kadar, onda arada bir olagelen umursamazlığı ve yeni bilgiler keşfetmedeki kararsız istekleri de kabul etmelidir.

Öğrenmeyi kolaylaştıran öğretmenin, öğrenciyi ödüllendirmesi, kabul etmesi ya da ona inanması, insan organizmasının kapasitesine olan gerekli güven ve inanca işlerlik kazandırma anlamına gelmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, bu tutumun kendisinde var olduğunu ve davranışlara sahip olduğunu söyleyebilir. Ancak, bunun böyle olup olmadığı tartışmaya açıktır.

Duygulara Katılarak Anlama: Öğretmen öğrencinin iç diyalogunun bir parçası olmalıdır (Bruner, 1991, s.102). Diğer bir deyişle öğretmen, öğrencilerin nelere ilgi duyduklarını, neleri amaçladıklarını, niyetlerinin ve tutumlarının nasıl olduğunu bilmelidir. Bunları gerçekten bilmek isteyen öğretmen, kolaylıkla öğrenir. Öğretmenin temel hedeflerinden birisi de, öğrencilerin kendilerini rahat hissetmelerini sağlamadır (Yalın ve Diğerleri, 1996). Öğrencilerin okul ortamında kendilerini rahat hissetmeleri psikolojik bakımdan sağlıklı bir ortamda da gelişmelerine katkı sağlar.

Diğer insanlar gibi öğrenciler de, gerek öğretmen, gerekse arkadaşları ve başkaları tarafından anlaşıldıklarını ve sevildiklerini hissetmek isterler. Böyle bir ortamdaki öğrenciler, yeteneklerini okuldaki başarıları için daha fazla kullanmaya çalışırlar. Öğrencilerin, öğretmeni duygusal olarak kendilerini anlayan birisi olarak algılamaları da daha kolay öğrenmelerini sağlamaktadır.

Birçok eğitimci, öğrenmenin öğrencinin kafasında gerçekleşen bir süreç ve öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştıran koşulları sağlamakla yükümlü olduğu ve gerisinin öğrenciye kaldığı görüşündedir. Öğrenmeyi kolaylaştıran öğretmen, gönüllü olarak kendisinin de birey olduğunu kabullenmiş ve kendisi olarak başkalarının duygularını yaşayabilen, kısacası saydam bir kişidir. Bu niteliklere sahip olan öğretmenlerin, yalnızca sınıfta uygulanan öğretim yöntemlerini değiştirmedikleri, aynı zamanda öğretime önemli bir yenilik getirdikleri söylenebilir. Öğrenmenin kolaylaştırılması, öğretimde başarıyı artırma konusunda günümüz insanının zihnini kuşatan sorulara karşı, yapıcı, deneye yönelik işlevler olarak görülmektedir. Fakat öğretimde bu yeni hedefin nasıl gerçekleştirilebileceği yeterince bilinmemektedir. Aslında insanlar, kendi kendine başlatılan, deneye dayalı ve bireyi bütünüyle kapsayan öğrenme hakkında önemli bilgilere sahiptirler. Ancak, insanlar çoğu zaman bu bilgilere işlerlik kazandırmazlar.

Bazı eğitimciler öğrenmenin kolaylaştırılmasının gerçekleştirilemeyeceğini belirtmektedirler. Onlara göre, bu iş için çok öğretmen gereklidir. Ama, gerçekte bu böyle değildir. Çünkü, öğrenciler isteyerek öğrenirlerse, kendi yollarını kendileri çizebilir ve bir çok konuda kendi istekleriyle hareket edebilirler (Rogers, 1984). Böylece öğretmenlere, özellikle, denetim ve disiplini sağlama konularında zaman kazandırılmış olur. İsteyerek öğrenen öğrencilerin bulunduğu bir ortamda, herkes öğrenme konusunda kendisi için bir şeyler bulabilir. Öğrenme konusunda, öğrenciler kendi aralarında birbirlerine yardımcı olurlar.

Öğrencileri, anlamadıkları derslerde ve konularda başarısız olarak kabul etmek de gereklidir. Onlar, bazı dersleri ve konuları yaşam için tamamen gereksiz olarak görebilirler. Bu tür dersler ve konuları kendileri için gereksiz gördüklerinde o zaman öğrenmeyi de bir kenara bırakırlar. Ancak,

öğrenme zorunluluğu varsa, o zaman da iyi not alabilmek için ezberlerler. Çünkü, öğrenciler, notu düşündüklerini, ezberci olduklarını, o konuyu yavaş anladıklarını ve başarısız olduklarını kabul etmezler. Öğrenilmesi zorunlu ve aynı zamanda öğrencilerce öğrenilmek istenmeyen derslerde ve konularda başarısız olunabileceği hissi ön plana çıkarılarak ezberleme olumlu bir yaşantıya dönüştürülebilir. Bu olumlu yaşantının, ilgiyi düşürmekle birlikte, başarı ile başarısızlık arasında bir nitelik taşıdığı söylenebilir.

Buraya kadar olan açıklamalara göre öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmesi öğrencilere karşı tutumuna bağlıdır denilebilir. Yabancı dilin okullarda yeterince öğrenilememesinde, öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumlarının da etkili olduğu düşünülmektedir. Son zamanlarda her alanın öğretmenin, geleneksel anlamda öğretmenlik tutumlarına sahip olmak yerine, öğrenmeyi kolaylaştırıcı tutumlara sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak, şu anda öğretim uygulayan öğretmenlerin, öğrenmeyi kolaylaştırma tutumlarına hangi düzeyde sahip olduğu ve bu tutumlarını kişisel özelliklerine göre değişip değişmediği bilinmemektedir. Bunların bilinmesi, öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırılabilmesi için ne tür önlemler alınması gerektiğini ortaya koyar. Böyle bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilmiş bulunan bu araştırmadan elde edilecek bulguların, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı konusunda, ilgililere genel bir görüş kazandırma açısından yararlı olacağı umulmaktadır. Çünkü, Türkçe ve başka dillerdeki alan yazınının incelenmesi sonucunda, Türkiye'deki yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığına ilişkin hiç bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmadan beklenen diğer bir yarar da, ilgililerin dikkatini yabancı dil öğretiminin ve yabancı dil öğretmenlerinin niteliğini geliştirmeye yönelik önlemlere çevirebilmek ve bu doğrultudaki çabalara ışık tutabilmektir. İşte, tüm bu nedenlerden dolayı, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığının belirlenmesine gereksinim vardır.

Bu araştırma ile yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılık bakımından, öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Söz konusu değerlendirmeye şu sorulara yanıt aramak amaçlanmıştır:

1. Öğretmenler kendisi olma tutumuna hangi yeterlik düzeyinde sahiptirler?
2. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre, kendisi olma tutumu değişmekte midir?
3. Öğretmenler ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna hangi yeterlik düzeyinde sahiptirler?
4. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre, ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumu değişmekte midir?
5. Öğretmenler duygulara katılarak anlama tutumuna hangi yeterlik düzeyinde sahiptirler?
6. Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre, duygulara katılarak anlama tutumu değişmekte midir?

Araştırma; öğrencilerin ölçme aracındaki sorular ile maddelere içtenlikle yanıt verdikleri, öğretmenlerin mesleki deneyimini ile yaşını doğru tahmin ettikleri ve ölçme aracının görüntüş, yapı ve kapsam geçerliğine ilişkin uzman görüşleri yeterli olduğu sayıltılarına dayanmaktadır.

Araştırma; normal yabancı dil öğretimi yapan ortaöğretim kurumlarından mezun olmuş ve Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinde 1996-1997 Öğretim Yılında öğrenime başlamış birinci sınıf öğrencilerinin görüşleri ile ölçme aracındaki sorular ve maddelerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmada, ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenleri, öğrenmeyi kolaylaştırıcılık bakımından, öğrenci görüşlerine göre değerlendirmek amaçlanmıştır. Öğrenci görüşlerine göre yapılan değerlendirmeler, özellikle gözlenebilir öğretmen davranışlarıyla ilgili olduğu zaman oldukça güvenilir sonuçlar vermektedir. Öğrenciler, öğretmenin dersinden aldığı not, yaş ve cinsiyet gibi değişkenlerin etkisinde kalmadan değerlendirme yapabilmektedirler(Açıköz-Ün, 1996). Araştırmada bir anlamda "nedir" sorusuna yanıt aranmış ve öğretmenlerin öğrenmenin kolaylaştırılmasına ilişkin tutumları olduğu gibi ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu özelliklerinden dolayı araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Araştırmada evrenden örneklem alma yoluna gidilmeyerek; Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Aile Bilimleri ve Tüketici Eğitimi, Bilgisayar Eğitimi, Endüstriyel Teknoloji Eğitimi ve İşletme Eğitimi Bölümlerini, 1996-1997 öğretim yılında kazanmış öğrenciler üzerinde veri toplanması yoluna gidilmiştir. Araştırma için, gereksinim duyulan çalışma grubu görüşlerinin, çalışma evreni hakkında bir genelleme olanağı vermemekle birlikte bir fikir verebileceği söylenebilir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezince, araştırmacının bilgisi ve etkisi dışında bazı ölçütlere göre ve yapılan sınavlar sonucunda seçilmiş olan, 113'ü bay, 149'u da bayan olmak üzere toplam 262 öğrenci, çalışma grubunu oluşturmuştur.

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında "Öğretmenlerin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracı" kullanılmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesinde, öncelikle öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını değişik açılardan ortaya konulmasında yarar görülen kişisel bilgiler ile araştırmanın amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik olduğu düşünülen öğrenmeyi kolaylaştırıcılıkla ilgili özelliklerin bir dökümü yapılmıştır. Bunun hemen ardından ise kişisel bilgilere ve öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılık özelliklerine dayalı maddelerden oluşan taslak ölçme aracı oluşturulmuştur. Bu aracı oluştururken, biçiminin nasıl olacağı, ne tür soruları içereceği alan uzmanları ile tartışılmış ve yaklaşık olarak kaç sorudan oluşacağı üzerinde durulmuştur. Sonuçta, birinci bölümü kişisel özelliklerle ilgili soruları, ikinci bölümü ise öğrenmeyi kolaylaştırıcılıkla ilgili maddeleri kapsayan ölçme aracı oluşturulmuştur. Ölçme aracının, birinci bölümünde 7 sorunun, ikinci bölümünde ise 28 maddenin olması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, ölçme aracının soru yapısı bakımından, öğrencilerin fazla zamanını almayacak ve araştırma için gerekli verileri toplayabilecek nitelikleri taşıması ilke olarak benimsenmiştir.

Ölçme araçlarındaki maddelere verilen yanıtlar; Likert tipi ölçme araçlarıyla toplanan verilerin puanlanmasında olduğu gibi puanlanmıştır. Böylece, verilen yanıtlardan tamamen katılıyorum 5, oldukça katılıyorum 4, biraz katılıyorum 3, Pek katılmıyorum 2 ve hiç katılmıyorum 1 puan olarak kabul edilmiştir. Bu işlemlerden sonra ölçme araçlarındaki bilgiler bilgisayarda kullanılan SYSTAT 5 adlı paket programa aktarılmıştır. İstatistiksel çözümlenmelerde kullanılan bu programa aktarılan verilerle, ölçme

aracının (İkinci bölümünün) güvenilirliğinin belirlenmesi yoluna gidilmiş ve Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. .95 olarak hesaplanan bu katsayı, Balcı(1993)'nında belirttiği gibi, ölçme aracının güvenilirlik düzeyinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, faktör çözümlemesi yapılmış ve maddelerin faktör yükleri hesaplanmıştır. Maddelere ait faktör yükleri, .49 ile .82 arasında değişmektedir. Böyle bir sonuç, ölçme aracındaki her bir maddenin oldukça geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Veriler üzerinde, öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını belirlemeye yönelik olarak sayısal dağılımlar için frekans, yüzde, aritmetik ortalama ile aritmetik ortalamaların ortalamaları hesaplanmıştır. Sayısal karşılaştırmalarda ise, tek yönlü varyans çözümlemesi, Tukey testi ve bağımsız t testinden yararlanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlemelerde, karşılaştırmalarla elde edilen sonuçların anlamlı olup olmadığını belirlemek için .05 anlamlılık düzeyi benimsenmiştir.

BULGULAR VE YORUMLARI

Araştırmanın bulguları ve yorumları, "iç uygunluk" ve "koşutluk" ilkeleri (Kaptan, 1977; Sözer, 1991) göz önünde tutularak sunulmuştur. Bulgular ve yorumların sunulmasında, araştırmanın amacının gerçekleştirilmesi için yanıt aranan soruların sırası izlenmiştir.

1. Öğretmenler, Kendisi Olma Tutumuna Hangi Yeterlilik Düzeyinde Sahiptirler?

Öğretmenlerin kendisi olma tutumuna hangi düzeyde sahip olduklarını belirlemeye yönelik olarak, ölçme aracında dört maddeye yer verilmiştir. Bu maddeler ve öğrencilerin görüşleri Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1: Öğretmenlerin Kendisi Olma Tutumuyla İlgili Maddeler ve Öğrencilerin Görüşleri

Maddeler	Görüşler		Tamamen Oldukça		Biraz		Pek		Hiç		
	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	f	%	f	%	f	%	
X											
Olduğu gibi görünür (Rol yapmaz).	138	52.67	53	20.23	41	15.65	24	9.16	6	2.29	4.12
Bizimle her konuyu tartışmaya açıktır.	68	25.95	58	22.14	51	19.47	45	17.18	40	15.27	3.26
Bazı konuları kendisinden iyi bileceğimizi kabul eder.	31	11.83	51	19.47	57	21.76	63	24.05	60	2.90	2.73
Bizim başkalarının sorunlarını çözebileceğimizi bilir.	33	12.60	62	23.66	77	29.39	58	22.14	32	12.21	3.02
=											
X											

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, “olduğu gibi görünür” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının olduğu gibi görüldüğü, diğer bir deyişle rol yapmadığı söylenebilir. Görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, olduğu gibi görünmek, diğer bir deyişle rol yapmamak bakımından öğretmenlerin iyi düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Bizimle her konuyu tartışmaya açıktır” maddesiyle ilgili görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin öğrencilerle her konuyu tartışmaya açık olduğu söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerden elde edilen aritmetik ortalama ise, öğrencilerle her konuyu tartışmaya açıklık bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

“Bazı konuları kendisinden iyi bileceğimizi kabul eder” maddesi için belirtilen görüşlerle ilgili oranlar, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin, bazı konuları öğrencilerin kendilerinden iyi bileceğini kabul eder durumda olduğunu göstermektedir denilebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlere ait aritmetik ortalamaya göre de, bazı konuları öğrencilerin kendilerinden iyi bileceğini kabul etmek bakımından, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Bizim, başkalarının sorunlarını çözebileceğimizi bilir” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi öğrencilerin başkalarına ait olan sorunları çözebileceğini bilmektedir denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama da, öğrencilerin başkalarının sorunlarını çözebileceğini bilmek bakımından, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

Öğretmenlerin kendisi olma tutumuna ilişkin öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ortalaması 5 tam puan üzerinden 3.28’dir. Bu ortalamaya göre, ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenleri, kendisi olma tutumuna orta düzeyde sahiptirler denilebilir.

2. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre, Kendisi Olma Tutumu Değişmekte midir?

Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre kendisi olma tutumunun değişip değişmediğine ilişkin bulgularla bunların yorumları; mesleki deneyim ve kendisi olma tutumu, yaş ve kendisi olma tutumu ile cinsiyet ve kendisi olma tutumu başlıkları altında ayrı ayrı sunulmuştur.

Mesleki Deneyim ve Kendisi Olma Tutumu: Öğretmenler mesleki deneyim bakımından, 5 ve daha aşağı, 6-11, 12-17 ile 18 ve daha üstü yıl olmak üzere dört değişik grupta yer almaktadırlar. 5 ve daha aşağı yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin az olması (%1.53 = 4 kişi) nedeniyle, bu gruptaki öğretmenlere ilişkin görüşler değerlendirme dışında tutulmuştur. Öğretmenlerin kendisi olma tutumunun mesleki deneyime göre değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Yapılan çözümleme sonucunda öğretmenlerin kendisi olma tutumunun mesleki deneyime göre değişmediğini göstermektedir. Buna göre, değişik sürelerde mesleki deneyime sahip öğretmenlerin, kendisi olma tutumuna aynı düzeyde sahip oldukları söylenebilir.

Yaş ve Kendisi Olma Tutumu: Öğretmenler 26 ve daha aşağı, 27- 32 ve 33 ve üstü olmak üzere üç değişik yaş grubunda yer almaktadırlar. 26 ve daha aşağı yaş grubundaki öğretmenlerin oranı ve sayısının çok az (%0.8=2 kişi) olması nedeniyle kendisi olma tutumunun yaşa göre değişip değişmediğini belirlemede, yalnızca 27-32 yaş grubundaki öğretmenler ile 33 ve daha üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlere ilişkin görüşler dikkate alınmıştır. Gerek 27-32, gerekse 33 ve üstü yaş grubunda yer alan

öğretmenlerin kendisi olma orta düzeyde olduğu söylenebilir. Birbirlerine çok yakın olan iki gruba ait aritmetik ortalamaların, bağımsız t testi ile karşılaştırılması sonucunda da her iki gruptaki öğretmenlerin kendisi olma tutumlarının aynı olduğu ortaya çıkmıştır denilebilir.

Cinsiyet ve Kendisi Olma Tutumu: Hem bay hem de bayan öğretmenler kendisi olma tutumuna orta düzeyde sahiptirler denilebilir. Birbirlerine çok yakın olan iki gruba ait aritmetik ortalamaların, bağımsız t testi ile karşılaştırılmasıyla ulaşılan sonuca göre öğretmenlerin kendisi olma tutumlarının aynı olduğu söylenebilir.

3. Öğretmenler Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma Tutumuna Hangi Yeterlilik Düzeyinde Sahiptirler?

Öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna hangi düzeyde sahip olduklarını belirlemeye yönelik olarak, ölçme aracında on maddeye yer verilmiştir. Bu maddeler ve öğrencilerin görüşleri Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2: Öğretmenlerin Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma Tutumuyla İlgili Maddeler ve Öğrencilerin Görüşleri

Maddeler X	Görüşler		Tamamen Katılıyorum		Oldukça Katılıyorum		Biraz Katılıyorum		Pek Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		—
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Sınıfı rahat edebileceğimiz bir ortam haline getirir.	62	23.66	65	24.81	66	25.19	42	16.03	27	10.31	3.36		
Konulara ilgi duyabilmemiz için her türlü önlemi alır.	57	21.76	51	19.47	68	25.95	58	22.14	28	10.69	3.20		
Arada bir umursamaz davrandığımızda hoşgörülü olur.	48	18.32	67	25.57	71	27.10	47	17.94	29	11.07	3.22		
Arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediğimizde hoşgörülü olur.	42	16.03	73	27.86	68	25.95	46	17.56	33	12.60	3.17		
Ödüllendirilmeye gereksinimimiz olduğunu bilir.	33	12.60	52	19.85	69	26.34	58	22.14	50	19.08	2.85		
Başarılı olduğumuzda ödüllendirir.	39	14.89	36	13.74	67	25.57	55	20.99	65	24.81	2.73		
Önemseniilmeye gereksinimimiz olduğunun farkındadır.	42	16.03	74	28.24	80	30.53	36	13.74	30	11.45	3.24		
Bizi önemser.	70	26.72	66	25.19	65	24.81	36	13.74	25	9.54	3.46		
İnanılmaya gereksinimimiz olduğunu bilir.	39	14.89	73	27.86	86	32.82	49	18.70	15	5.73	3.28		
Bize inanır.	58	22.14	76	29.01	68	25.95	40	15.27	20	7.63	3.43		
= X												3.19	

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, “sınıfı, rahat edebileceğimiz bir ortam haline getirir” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının, sınıfı öğrencilerin rahat edebileceği bir ortam haline getirdiği söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de sınıfı öğrencilerin rahat edebilecekleri bir ortam haline getirmek bakımından öğretmenler orta düzeyde yeterlidir denilebilir.

“Konulara ilgi duyabilmemiz için her türlü önlemi alır”, maddesiyle ilgili görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının, öğrencilerin konulara ilgi duyabilmeleri için her türlü

önlemi aldığı söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalaması ise, öğretmenler, öğrencilerin konulara ilgi duyabilmeleri için gerekli her türlü önlemi orta düzeyde almaktadırlar denilebilir.

“Arada bir umursamaz davrandığımızda hoşgörülü olur” maddesi için belirtilen görüşlerin oranları, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinden fazlasının, öğrenciler arada bir umursamaz davrandıklarında hoşgörülü olduğunu göstermektedir denilebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlere ait aritmetik ortalamaya göre de, öğrencilerin arada bir olan umursamaz davranışlarına karşı, öğretmenlerin orta düzeyde hoşgörülü davrandıkları söylenebilir.

“Arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediğimizde hoşgörülü olur” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğrenciler arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediklerinde, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının hoşgörülü davrandıklarını göstermektedir denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ise, öğrenciler arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediklerinde, öğretmenlerin orta düzeyde hoşgörülü davrandıklarını göstermektedir denilebilir.

“Ödüllendirilmeye gereksinimimiz olduğunu bilir” maddesiyle ilgili görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi öğrencilerin ödüllendirilmeye gereksinimi olduğunu, bilmektedir denilebilir. Aynı maddeyle ilgili görüşlere ait aritmetik ortalamaya göre de, öğrencilerin ödüllendirilmeye gereksinim duyduklarını bilmek bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Başarılı olduğumuzda ödüllendirir” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yarısından fazlasının, başarılı olduklarında öğrencileri ödüllendirdiği söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalaması da, başarılı olan öğrencileri ödüllendirmek bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

“Önemseniilmeye gereksinimimiz olduğunun farkındadır” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünün, öğrencilerin önemseniilmeye gereksinimleri olduğunun farkındadır denilebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilerin önemseniilmeye gereksinim duyduklarının farkında olmak bakımından, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Bizi önemser” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası öğrencileri önemsemektedir denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama da, öğrencileri önemsemek bakımından, öğretmenlerin iyi düzeye yakın olmakla birlikte orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

“İnanılmaya gereksinimimiz olduğunu bilir” maddesiyle ilgili görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası, öğrencilerin inanılmaya gereksinim duyduğunu bilmektedir denilebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilerin inanılmaya gereksinimi olduğunu bilmek bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Bize inanır” maddesine ait oranlara göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlasının, öğrencilere inandığı söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilere inanmak bakımından öğretmenler, iyi düzeye yakın olmakla birlikte orta düzeyde yeterlidir denilebilir.

Öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna ilişkin öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ortalaması 5 tam puan üzerinden 3.19'dur. Bu ortalamaya göre, ortaöğretim

kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenleri, ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna orta düzeyde sahiptirler denilebilir.

4. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre, Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma Tutumu Değişmekte midir?

Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumunun değişip değişmediğine ilişkin bulgularla bunların yorumları; mesleki deneyim ve ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumu, yaş ve ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumu ile cinsiyet ve ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumu başlıkları altında ayrı ayrı sunulmuştur.

Mesleki Deneyim ve Ödüllendirme, Kabullenme İnanma Tutumu: Öğrencilerin belirttiğine göre öğretmenler mesleki deneyim bakımından, 5 ve daha aşağı, 6-11, 12-17 ile 18 ve daha üstü yıl olmak üzere dört değişik grupta yer almaktadırlar. 5 ve daha aşağı yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin az olması (%1.53 = 4 kişi) nedeniyle, bu gruptaki öğretmenlere ilişkin görüşler değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu kapsamda öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumunun mesleki deneyime göre değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Yapılan çözümlemede öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumunun mesleki deneyime göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Böyle bir sonuç, değişik sürelerde mesleki deneyime sahip öğretmenlerin, ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna aynı düzeyde sahip olduklarını göstermektedir denilebilir.

Yaş ve Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma Tutumu: Öğrencilerin belirttiğine göre öğretmenler üç değişik yaş grubunda yer almaktadırlar. Bunlar, 26 ve daha aşağı, 27- 32 ve 33 ve üstü yaş gruplarıdır. 26 ve daha aşağı yaş grubundaki öğretmenlerin oranı ve sayısı çok azdır (%0.8=2 kişi). O nedenle ödüllendirme, kabullenme ve inanma tutumunun yaşa göre değişip değişmediğini belirlemede, yalnızca 27-32 yaş grubundaki öğretmenler ile 33 ve daha üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlere ilişkin görüşler dikkate alınmıştır. Bu iki grupta yer alan öğretmenlere ait puanların aritmetik ortalamaların bağımsız t testi ile karşılaştırılması sonucunda ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumlarının aynı olduğu ortaya çıkmıştır denilebilir.

Cinsiyet ve Ödüllendirme, Kabullenme, İnanma Tutumu: Hem bay ve hem de bayan öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumlarının değişik olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız t testinden yararlanılmıştır. Birbirlerine çok yakın olan iki gruba ait aritmetik ortalamaların, bağımsız t testi ile karşılaştırılmasıyla ulaşılan sonuca göre, her iki gruptaki öğretmenlerin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumlarının aynı olduğu söylenebilir.

5. Öğretmenler Duygulara Katılarak Anlama Tutumuna Hangi Yeterlilik Düzeyinde Sahiptirler?

Öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumuna hangi düzeyde sahip olduklarını belirlemeye yönelik olarak, ölçme aracında on dört maddeye yer verilmiştir. Bu maddeler ve öğrencilerin görüşleri Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3: Öğretmenlerin Duygulara Katılarak Anlama Tutumuyla İlgili Maddeler ve Öğrencilerin Görüşleri

Maddeler	Görüşler	Tamamen Katılıyorum		Oldukça Katılıyorum		Biraz Katılıyorum		Pek Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		—
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
X												
	Bizi saygın kişiler olarak görür.	60	22.90	72	27.48	70	26.72	39	14.89	21	8.02	3.42
	Bize nasıl yardım edileceğini bilir.	49	18.70	78	29.77	61	23.28	53	20.23	21	8.02	3.31
	Neyi öğrenmek istediğimizi bilir.	43	16.41	73	27.86	83	31.68	50	19.08	13	4.96	3.32
	İlgilerimizin neler olduğunu bilir.	33	12.60	49	18.70	74	28.24	69	26.34	37	14.12	2.89
	Sorunlarımız olup olmadığını bilir.	21	8.02	42	16.03	69	26.34	69	26.34	61	23.28	2.59
	Başkalarının hangi tür sorunlarını çözebileceğimizi bilir.	7	2.67	27	10.31	94	35.88	72	27.48	62	23.66	2.41
	Duygularını zorla kabul ettirmeye çalışmaz.	82	31.30	83	31.68	53	20.23	24	9.16	20	7.63	3.70
	Her konuda yansız davranır.	50	19.08	58	22.14	79	30.15	40	15.27	35	13.36	3.18
	Bize karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok anlayışlı davranır.	60	22.90	69	26.34	68	25.95	42	16.03	23	8.78	3.39
	Kendisi tarafından takdir edildiğimizi hissettirir.	37	14.12	74	28.24	74	28.24	51	19.47	26	9.92	3.17
	Karşılıklı anlayışa dayalı bir sınıf ortamı oluşturur.	55	20.29	72	27.48	64	24.43	49	18.70	22	8.40	3.34
	Yeteneğimizi ortaya çıkarmaya çalışır.	44	16.79	65	24.81	68	25.95	45	17.18	40	15.27	3.11
	Kendimizi anlamamıza yardımcı olur.	22	8.40	61	23.28	73	27.86	60	22.90	46	17.56	2.82
	Kişiliğimizi kazanmamıza katkı sağlar.	35	13.36	59	22.52	64	24.43	57	21.76	47	17.94	2.92
												3.11

Çizelge 3'de görüldüğü gibi, " bizi saygın kişiler olarak görür" maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası, öğrencileri saygın kişiler olarak görmektedir denilebilir. Bu maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de öğrencileri saygın kişiler olarak görmek bakımından öğretmenlerin, iyi düzeye yakın olmakla birlikte orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

"Bize nasıl yardım edileceğini bilir", maddesine ilişkin görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının, öğrencilere nasıl yardım edileceğini bildiği söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilere nasıl yardım edileceğini bilmek bakımından öğretmenler, orta düzeyde yeterlidir denilebilir.

"Neyi öğrenmek istediğimizi bilir" maddesine ait görüşlerin oranlar öğretmenlerin dörtte üçünden fazlasının, öğrencilerin neyi öğrenmek istediklerini bildiklerini göstermektedir denilebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilerin neyi öğrenmek istediklerini bilmek bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli oldukları söylenebilir.

"İlgilerimizin neler olduğunu bilir" maddesine ilişkin oranlar, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin, öğrencilerin ilgilerini bildiğini göstermektedir denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik

ortalamaya göre de, öğrencilerin ilgilerini bilmek bakımından öğretmenler orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Sorunlarımızın olup olmadığını bilir” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yarısından çok az fazlası öğrencilerin sorunları olup olmadığını bilmektedir denilebilir. Aynı maddeyle ilgili görüşlere ait aritmetik ortalamaya göre de, öğrencilerin sorunları olup olmadığını bilmek bakımından öğretmenlerin zayıf düzeye yakın olmakla birlikte orta düzeyde yeterli oldukları söylenebilir.

“Başkalarının hangi tür sorunlarını çözebileceğimizi bilir” maddesine ilişkin oranlara göre, öğretmenlerin yarısına yakınının, öğrencilerin başkalarına ait hangi tür sorunları çözebileceğini bildiği söylenebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalaması da, öğrencilerin başkalarına ait sorunlarını bilmek bakımından öğretmenlerin orta düzeye yakın olmakla birlikte zayıf düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

“Duyularını zorla kabul ettirmeye çalışmaz” maddesine ait oranlara göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlasının, öğrencilere duyularını zorla kabul ettirmeye çalışmadığı söylenebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de duyularını zorla kabul ettirmeye çalışmamak bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Her konuda yansız davranır” maddesine ilişkin görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası öğrencilere her konuda yansız davranmaktadır denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalama ise öğrencilere yansız davranmak bakımından, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

“Bize karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok, anlayışlı davranır” maddesine ilişkin görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin dörtte üçünden az fazlası, öğrencilere karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok, anlayışlı davranmaktadır denilebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilere karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok, anlayışlı davranmak bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Kendisi tarafından takdir edildiğimizi hissettirir” maddesine ilişkin görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçü, öğrencilere takdir edildiklerini hissettirmektedir denilebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilere takdir edildiklerini hissettirmek bakımından öğretmenler, orta düzeyde yeterlidir denilebilir.

“Karşılıklı anlayışa dayalı bir sınıf ortamı oluşturur” maddesiyle ilgili görüşlere ait oranlar, öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçünün, karşılıklı anlayışa dayalı sınıf ortamı oluşturduğunu göstermektedir denilebilir. Söz konusu maddeyle ilgili belirtilmiş olan görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, karşılıklı anlayışa dayalı sınıf ortamı oluşturmak bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Yeteneğimizi ortaya çıkarmaya çalışır” maddesine ait görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır denilebilir. Öğrencilerin görüşlerine ait aritmetik ortalamaya göre de, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmak bakımından, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Kendimizi anlamamıza yardımcı olur” maddesine ilişkin görüşlerin oranlarına göre, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi, öğrencilerin kendilerini anlamasına yardımcı olmaktadır denilebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalamasına göre de, öğrencilerin kendilerini anlamalarına yardımcı olmak bakımından öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir.

“Kişiliğimizi kazanmamıza katkı sağlar” maddesine ilişkin görüşlerin oranlarından, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin, öğrencilerin kişiliklerini kazanmalarına katkı sağladıkları anlaşılmaktadır denilebilir. Aynı maddeye ait görüşlerin aritmetik ortalaması da öğrencilerin kişiliklerini kazanmalarına katkı sağlamak bakımından öğretmenlerin, orta düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir denilebilir.

Öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumuna ilişkin öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ortalaması 5 tam puan üzerinden 3.11’dir. Bu ortalamaya göre, ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenleri, duygulara katılarak anlama tutumuna orta düzeyde sahiptirler denilebilir.

6. Öğretmenlerin Kişisel Özelliklerine Göre, Duygulara Katılarak Anlama Tutumu Değişmekte midir?

Öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre duygulara katılarak anlama tutumunun değişip değişmediğine ilişkin bulgularla bunların yorumları; mesleki deneyim ve duygulara katılarak anlama tutumu, yaş ve duygulara katılarak anlama tutumu ile cinsiyet ve duygulara katılarak anlama tutumu başlıkları altında ayrı ayrı sunulmuştur.

Mesleki Deneyim ve Duygulara Katılarak Anlama Tutumu: Öğrencilerin belirttiğine göre öğretmenler mesleki deneyim bakımından, 5 ve daha aşağı, 6-11, 12-17 ile 18 ve daha üstü yıl olmak üzere dört değişik grupta yer almaktadırlar. 5 ve daha aşağı yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin az olması (%1.53 = 4 kişi) nedeniyle, bu gruptaki öğretmenlere ilişkin görüşler değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu kapsamda, öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumunun mesleki deneyime göre değişip değişmediğini belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Tek yönlü varyans çözümlemesiyle ulaşılan sonuç, öğrencilerin görüşlerine göre, öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumunun mesleki deneyime göre değiştiğini göstermektedir. Hangi mesleki deneyim grubundaki öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumunun değiştiğini belirlemek için, öğrencilerin görüşlerine ait ortalamalar arasında Tukey testi uygulanmıştır. Bu testin uygulanmasıyla ulaşılan sonuç, 12-17 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumuna, 18 ve daha üstü yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlere göre, daha fazla sahip olduklarını göstermektedir. Bundan, 12-17 yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlerin, 18 ve üstü yıl mesleki deneyime sahip öğretmenlere göre, duygulara katılarak anlama davranışlarını daha fazla gösterdikleri anlaşılmaktadır denilebilir.

Yaş ve Duygulara Katılarak Anlama Tutumu: Öğretmenler 26 ve daha aşağı, 27- 32 ve 33 ve üstü olmak üzere üç değişik yaş grubunda yer almaktadırlar. 26 ve daha aşağı yaş grubundaki öğretmenlerin oranı ve sayısı çok azdır (%0.8=2 kişi). O nedenle duygulara katılarak anlama tutumunun yaşa göre değişip değişmediğini belirlemede, yalnızca 27-32 yaş grubundaki öğretmenler ile 33 ve daha üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlere ilişkin görüşler dikkate alınmıştır. Gerek 27-32, gerekse 33 ve

üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Birbirlerine çok yakın olan iki gruba ait aritmetik ortalamaların, bağımsız t testi ile karşılaştırılması sonucunda her iki gruptaki öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumlarının aynı olduğu anlaşılmıştır denilebilir.

Cinsiyet ve Duygulara Katılarak Anlama Tutumu: Hem bay hem de bayan öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumunun orta düzeyde olduğu söylenebilir. Birbirlerine çok yakın olan iki gruba ait aritmetik ortalamaların, bağımsız t testi ile karşılaştırılmasıyla ulaşılan sonuca göre, her iki gruptaki öğretmenlerin duygulara katılarak anlama tutumlarının aynı olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı konusunda, ilgililere genel bir görüş kazandırmak yanında, ilgililerin dikkatini yabancı dil öğretiminin ve yabancı dil öğretmenlerinin niteliğini geliştirmeye yönelik önlemlere çevirebilmek için gerçekleştirilmiş bulunan bu araştırmada öğretmenlerin, kendisi olma, ödüllendirme, kabullenme, inanma ve duygulara katılarak anlama tutumlarına hangi yeterlik düzeyinde sahip oldukları ve bu tutumların kişisel özelliklerine göre değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmeleri sonunda elde edilen başlıca bulgular ise şunlardır:

1. Yabancı dil öğretmenleri, kendisi olma tutumuna orta düzeyde sahiptirler.
2. Yabancı dil öğretmenlerinin, kendisi olma tutumu mesleki deneyim durumuna, yaş durumuna ve cinsiyete göre değişmemektedir.
3. Yabancı dil öğretmenleri, ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumuna orta düzeyde sahiptirler.
4. Yabancı dil öğretmenlerinin ödüllendirme, kabullenme, inanma tutumu, mesleki deneyim durumuna, yaş durumuna ve cinsiyete göre değişmemektedir.
5. Yabancı dil öğretmenleri, duygulara katılarak anlama tutumuna orta düzeyde sahiptirler.
6. Yabancı dil öğretmenlerinin duygulara katılarak anlama tutumu, mesleki deneyim durumuna göre değişmekte, yaş durumuna ve cinsiyete göre değişmemektedir.

Araştırmada, ulaşılan bu sonuçlara dayalı olarak, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırma tutumlarına yeterince sahip olmadıkları yargısına ulaşılmıştır. Bu yargıya dayalı olarak, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığının artırılabilmesi için alınması gereken önlemlere ilişkin şu öneriler getirilmiştir:

1. Milli Eğitim Bakanlığının yabancı dil öğretmenleri ile ilgili yöneticileri, öğrenmeyi kolaylaştırmanın önemini kavrayarak, yabancı dil öğretimini geliştirmek için çaba göstermelidirler.
2. Yabancı dil öğretmenleri, öğrenmenin kolaylaştırılmasına ilişkin konularda hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.
3. Yabancı dil öğretmenlerinin evrenini temsil edebilecek, örneklem alınarak öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını saptamaya yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
4. Öğrenmenin kolaylaştırıldığı bir ortamda yabancı dil öğrenen öğrencilerin yabancı dil öğrenme başarıları ile geleneksel ortamda yabancı dil öğrenen öğrencilerin başarılarının karşılaştırıldığı deneysel araştırmalar yapılmalıdır.
5. Deneysel araştırma sonuçlarının öğrenmenin kolaylaştırıldığı ortamda yabancı dil öğrenen öğrencilerin lehine olması durumunda, yabancı dil öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumları, öğrenmeyi kolaylaştıran öğretmenler yetiştirmek için programlarını geliştirmelidirler.
6. Diğer derslerin öğretiminde görevli öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı belirlenmelidir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Kamile Ün. Etkili Öğrenme ve Öğretme. İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 1996.
- Balcı, Ali. Etkili Okul. Ankara: Yavuz Dağıtım, 1995.
- Blankertz, Herwig. Theorien und Modelle der Didaktik. München: Juventa Verlag, 1969.
- Bloom, Benjamin S. İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme (Çev: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1977.
- Brezinka, Wolfgang. Erziehungsziele, Erziehungsmittel, Erziehungserfolg, Beiträge zu Einem System Der Erziehungswissenschaft. München: Ernst Reinhardt Verlag, 1981.
- Bronnmann, W. und Andere. Lernen Lehren. Bad Heilbrunn: Julius Klinkhard Verlag, 1981.
- Bruner, Jerome S. Bir Öğretim Kuramına Doğru (Çev: Fatma Varış ve Tanju Gürkan). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1991.
- Correl, Werner. Lernen und Verhalten. Frankfurt: Fischer Verlag, 1972.
- Giesecke, Hermann. Einführung in die Pädagogik (9. Auflage). München: Juventa Verlag, 1982.
- Gordon, Thomas. Etkili Öğretmenlik Eğitimi (Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan). İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1993.
- Gülmez, Yener. "Yabancı Dil Öğrenimini Yönlendiren Etmenler". Eğitim ve Bilim, Sayı: 64, ss. 32-37.
- Gürkan, Tanju. "Bruner'in Öğretim Kuramı". Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:13, 1980, ss.207-222.
- Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. Ankara: Bilim Kitabevi ve Kırtasiye, (Tarihsiz).
- Kısakürek, Mehmet Ali. Sınıf Atmosferinin Öğrenci Başarısına Etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 144, 1985.
- Kocaman, Ahmet. "Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler". Türk Dili: Dil Öğretimi Özel Sayısı. Sayı: 379, 1983, ss. 116-122.

- Küçükahmet, Leyla. Öğretmen Yetiştirme(Programları ve Uygulamaları). Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası, 1993.
- Özay, Yaşar. "Öğrenciler Nasıl Öğretmen İstiyor". Sabah Gazetesi. 9 Eylül 1992.
- Prodromou, Luke. "İyi Bir Dil Öğretmeni"(Çev: Cihan Gülten). TÖMER Dil Dergisi, Sayı: 38, 1995, ss. 36-47.
- Rogers, Carl R. "The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning". The Human Encounter "Readings in Education" (Sheldon Stoff and Herbert Schwartzberg). New York, Evanston, London: Harper & Row, 1969.
- Freiheit und Engagement "Personenzentriertes Lehren und Lernen". München: Kösel Verlag, 1984.
- Röhrs, Hermann. Erziehungswissenschaft. Weinheim-Berlin-Basel: Julius Beltz Verlag, 1969.
- Schröder, Hartwig. Lernen und Lehren im Unterricht Grundlagen und Aspekte der Allgemeinen Didaktik. München: Michael Arndt Verlag, 1992.
- Sebüktekin, Hikmet. "Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme ve Hizmet İçi Eğitim". Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983, ss. 193-210.
- Senemoğlu, Nuray. "Öğretimin Geliştirilmesi". Eğitim ve Bilim. Sayı: 67, 1988, ss.27-31.
- Skowronek, H. Lernen und Lernfähigkeit (6. Auflage). München: Juventa Verlag, 1975.
- Sözer, Ersan. Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 19, 1991.
- Sunel, Hamit. "Yabancı Dil Öğretiminde Metot Sorunu". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 4, 1989, ss. 137-143.
- Turgut, M. Fuat ve Yaşar Baykul. Ölçekleme Teknikleri. Ankara: ÖSYM Yayınları, 1992.
- Ün, Kamile. "Yabancı Dil Sözcüklerinin Öğretilmesinde Bellek Destekleyici Anahtar Sözcük Yönteminin Etkileri". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1984.
- Yalın ve Diğerleri. Her Yönüyle Öğretmen Olabilme. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1996.
- Yaşar, Şefik. Yabancı Dil Öğretiminde Programlı Öğretim Uygulaması. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 14, 1990.
- Yabancı Dilde Okuma Becerilerinin Geliştirilmesinde Küçük Gruplarla Öğretim Yönteminin Etkililiği. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 34, 1993.
- Variş, Fatma. "Öğretmen Yetiştirme Üzerine". 50 Yıla Armağan. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1973, ss.47-65.